

MEĐUNARODNI KONKURS
ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. BIJENALU ARHITEKTURE U VENECIJI 2018. GODINE

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

RASPISUJE

MEĐUNARODNI KONKURS
ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. BIJENALU ARHITEKTURE U VENECIJI 2018. GODINE

TEMA BIJENALA:

Freespace / Slobodni prostor

KOMESAR

Dr Dušan Vuksanović, d.i.a.

Glavni državni arhitekta

KUSTOS

Dr Sonja Radović-Jelovac, d.i.a.

Podgorica, Crna Gora 19.01.2018.

La Biennale di Venezia di Architettura
Freespace / Slobodni prostor
MONTENEGRO

EMERGING RESILIENCE: Reimage voids through sharing values

01 UVOD

Međunarodna izložba arhitekture *La Biennale di Venezia di Architettura* smatra se najznačajnijim mjestom predstavljanja tokova i dometa savremene arhitekture. U cilju unapređenja međunarodne prepoznatljivosti i svog imidža, Crna Gora planira učešće i na predstojećem XVI Bijenalu arhitekture koji će se održati od 26.05. do 25.11.2018. godine.

Temu 16. Bijenala arhitekture u Veneciji – *Freespace / Slobodni prostor*, odabrale su i definisale umjetničke direktorice Bijenala Yvonne Farrell i Schelly McNamara. Opis tematskog okvira, kao i obrazloženje koncepta izložbe, može se preuzeti sa internet adrese:

<http://www.labiennale.org/en/news/freespace-16th-intl-architecture-exhibition-2018>

Ministarstvo održivog razvoja i turizma Crne Gore (raspisivač) raspisuje međunarodni konkurs za koncept i sadržaj crnogorske postavke za predstavljanje države Crne Gore na 16. Međunarodnoj izložbi arhitekture u Veneciji (La Biennale di Venezia) 2018. godine.

Konkurs je: po vrsti internacionalni; po zadatku konceptno-idejni; po načinu predaje anonimn; po obliku jednostepeni.

02 TEMA MEĐUNARODNE IZLOŽBE ARHITEKTURE 16. BIJENALA - „FREESPACE“

Za 16. Međunarodnu izložbu arhitekture u Veneciji (*La Biennale di Venezia di Architettura*) 2018. godine kustosi i umjetničke direktorice Yvonne Farrell i Shelley McNamara postavile su temu: *Slobodan prostor / FreeSpace*. U obavještenju za javnost kustosi obrazlažu kako će se novo izdanje izložbe fokusirati na osjećaj humanog u radu arhitekata, kao i kvalitet samog prostora obogaćenog „**besplatnim darovima**“ prirodnih resursa, poput svjetlosti sunca i mjeseca, vazduha, gravitacije i materijala“.

„*FreeSpace* slavi kapacitet arhitekture da pronade dodatnu i neočekivanu velikodušnost u svakom projektu - čak i unutar većine privatnih, odbrambenih, ekskluzivnih ili komercijalno ograničenih uslova.“ Prema riječima kustosa, ova tema podstiče novo gledanje na svijet u kojem arhitektura osigurava dobrobit i dostojanstvo svakog građanina.

Umjetničke direktorice ističu da "izložba poziva na emocionalno i intelektualno angažovanje mnogih koji dolaze na Bijenale kako bi bolje razumjeli arhitekturu, podstakli raspravu o temeljnim arhitektonskim vrijednostima i proslavili dokazani i trajni doprinos arhitekture čovječanstvu".

Tematizacija kustosa i umjetničkih direktorica Yvonne Farrell i Shelley McNamara za 16. Međunarodnu izložbu arhitekture u Veneciji (*La Biennale di Venezia di Architettura*) 2018. godine, kao i izjave sa konferencije za medije date su opširnije u izvornoj formi na sljedećim linkovima:

<http://www.labiennale.org/en/architecture/2018/16th-international-architecture-exhibition>

<https://www.youtube.com/watch?v=heg72H6Wseg>

<http://www.labiennale.org/en/news/freespace-16th-intl-architecture-exhibition-2018>

<https://www.archdaily.com/873126/grafon-architects-yvonne-farrell-shelley-mcnamara-2018-venice-venezia-architecture-biennale-free-space>

<http://www.labiennale.org/en/news/curators-biennale-architettura-2018>

Očekuje se da će definisana tema konkursa podstaći multidisciplinarnu timove u zemlji i inostranstvu na problematizaciju, kritičko-sistemska analizu, promišljanje novih modela i novih paradigmi koje uvažavaju princip rezilijentnosti (*Resilience*) – što podrazumijeva adaptabilnost, transformabilnost kroz ekosistemski i procesno orijentisan pristup za buduće modele i strategije prostornog razvoja.

Od učesnika se očekuju koncept i sadržaj crnogorske postavke.

„Pozivamo sve učesnike i sve nacionalne paviljone da u Veneciju dovedu svoj slobodni prostor, da bismo svi zajedno mogli da otkrijemo različitost, specifičnost i kontinuitet u arhitekturi koja se zasniva na ljudima, mjestu, vremenu, istoriji, te da održe kulturu i važnost arhitekture na ovoj dinamičnoj planeti.“

Kustosi 16. Bijenala u Veneciji Yvonne Farrell i Shelley McNamara

03 PROJEKAT PREDSTAVLJANJA CRNE GORE NA BIJENALU U VENECIJI 2018. GODINE

EMERGING RESILIENCE / Rezilijentnost u nastajanju

Decenije obilježene tranzicijom ostavile su traga u domenima socio-ekonomskih i prostornih transformacija u pogledu urbanog razvoja, industrijske, urbane i ruralne regeneracije, te socio-kulturoloških odnosa.

Generalni problem je nepostojanje koherentnog modela koji će obezbijediti teorijski i praktičan okvir za bavljenje procesno-orijentisanim pristupom. Jedan od mogućih pravaca je rezilijentnost (*resilience*), ne kao koncept, već kao instrument za razvoj fleksibilnih scenarija u cilju ostvarivanja visokog stepena sinergije prirode i kulture u lokalnom kontekstu.

Uvažavajući temu Bijenala u Veneciji 2018. godine kustos crnogorske postavke Sonja Radović-Jelovac, d.i.a, insistira na širem istraživačkom okviru projekta predstavljanja Crne Gore.

Stavljajući u fokus čovjeka i povezujući ga sa okruženjem, kustos se poziva na nužnost instrumentalizacije principa rezilijentnosti u lokalnom kontekstu, kao i potrebu za usvajanjem modela djeljivih vrijednosti (*sharing values*). Kao prvi korak ka identifikaciji, osnaživanju, oživljavanju, urbanoj regeneraciji slobodnih prostora, kustos uvodi koncept „*reimagine urban voids*“, kao osnovu za propitivanje urbanih realiteta u cilju jačanja veze sa okruženjem.

Takav pristup podrazumijeva transdisciplinarnu metodu, odnosno širenje baze arhitektonskog znanja, te razumijevanja kompleksnih, adaptivnih i samoregulišućih sistema gdje aktivnosti užeg raspona rezultiraju nesagledivim konsekvencama.

Kustos daje temu **EMERGING RESILIENCE: Reimage voids through sharing values**, kao okvir za buduća istraživanja kojima će se aktualizovati potreba za holističkim pristupom, kroz imperativ rezilijentnosti socio-ekoloških sistema (*SES Resilience*).

EMERGING RESILIENCE: Reimagine urban voids through sharing values, uvažava temu ovogodišnjeg Bijenala i poziv „da se stimuliše diskusija o suštinskim arhitektonskim vrijednostima“ i da se validira „značaj arhitekture na ovoj dinamičnoj planeti“, fokusirajući se na integralne modele tretiranja prostora.

Uloga arhitekta je da aktivno učestvuje u ponovnom osmišljavanju i davanju novog smisla **slobodnim prostorima urbanih praznina**: potrošenim i obesmišljenim prostorima, neočišćenim zemljištima i staništima, uzimajući u obzir šire vidove društvenih, ekonomskih i kulturnih „oporavaka“.

Ideja je da se kroz formu konkursa, imajući ovo u vidu, dođe do koncepta i sadržaja crnogorske postavke.

Očekuje se da multidisciplinarni timovi koji će učestvovati na konkursu za koncept i sadržaj crnogorske postavke na 16. Međunarodnoj izložbi arhitekture u Veneciji 2018. godine, propitaju datu temu.

Očekuje se, takođe, da koncept i sadržaj predstavljanja Crne Gore počivaju na eksperimentalno-procesno-dinamičkom pristupu, jer se podrazumijeva da će pobjedničko koncept-rješenje biti sastavni

MEĐUNARODNI KONKURS
ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. BIJENALU ARHITEKTURE U VENECIJI 2018. GODINE

dio istraživanja, koje će biti prezentovano u katalogu **Projekta predavljanja Crne Gore na Bijenalu u Veneciji 2018. godine** i koje će počivati na istom pristupu.

Fokus treba da bude na lokalnom kontekstu, sa aspekta potrebe „liječenja“ marginalnih pejzaža, napuštenih prostora, ledina, „slučajnih pejzaža“ i uopšte urbanih praznina (Ignasi de Sola-Morales, "Terrain Vague").

Fokus tretiranja urbanih praznina treba da bude zasnovan na uzajamnim vezama u klimatskom, geološkom, hidrološkom, sociološkom i etičkom smislu, vodeći računa o dinamičkim interakcijama, te potencijalima transformabilnosti i adaptibilnosti, kao osnovnim komponentama rezilijentnosti.

Očekuje se da se premise transformabilnosti i adaptibilnosti urbanih praznina istraže i aktuelizuju kroz sažeti pojmovnik - Glossary of Urban Voids: terrain vague, wastelands, waste sites, wasted sites, wasteless sites, drossscapes, unintentional landscapes.

EMERGING RESILIENCE / rezilijentnost u nastajanju, generativna je metafora budućeg eksperimentalno-procesno-dinamičkog projekta predavljanja Crne Gore kroz:

1. Koncept i sadržaj / Projekat postavke
2. Teorijsko istraživanje koje će biti prezentovano u formi kataloga / kompendijuma

Crnogorska postavka teži multidisciplinarnom integrisanju rezultata savremenih ekoloških istraživanja, te kolaborativnih praksi u urbanom dizajnu i planiranju prostora.

Očekuje se da istraživanje isprovocira nove perspektive i podstakne debate na zadatu temu.

„Odsustvo kolaborativnog pristupa i procesnog razmišljanja, rezultiralo je devastacijom prostora i identitetskim disbalansima unutar mnogih lokacija i ambijenata. U to ime, predlažem okvir za Projekat predavljanja Crne Gore na 16. Međunarodnoj izložbi arhitekture Bijenale u Veneciji, utemeljen na istraživanju novih kolaborativnih modela koji se tiču tretiranja urbanih praznina - važnog generativnog potencijala za uspostavljanje zdravih, interaktivno-adaptivnih i socio-ekoloških sistema u eri neizvjesnosti.“

Kustos crnogorske postavke 16. Bijenala u Veneciji, dr Sonja Radović-Jelovac

04 SADRŽAJ PROJEKTA PREDSTAVLJANJA CRNE GORE NA 16. BIJENALU

Crnogorska postavka na predstojećem Bijenalu u Veneciji 2018. godine zamišljena je kao kolaborativna istraživačka platforma, odnosno međunarodna mreža.

U tri koraka, mreža će tretirati zadatu temu:

PART 1 _ BEFORE **THEORY AS NEW PRACTICE**

Projekat postavke

U cilju dobijanja što konkretnijeg, komunikativnijeg, realnijeg i izvodljivijeg koncepta predviđen je razgovor između kustosa i komesara i zainteresovanih za učešće na konkursu. Do njega bi došlo neposredno nakon raspisivanja konkursa (*učesnici će biti naknadno obaviješteni o datumu i terminu razgovora*).

Teorijsko istraživanje biće publikovano u katalogu/kompendijumu

U cilju tematskog objedinjavanja pojedinačnih doprinosa katalogu/kompendijumu, predviđena je tribina koja će biti organizovana uoči svečanog otvaranja crnogorske postavke, a koja će okupiti renomirana imena iz oblasti rezilijentnog pristupa strategijskom planiranju prostora.

PART 2 _ DURING **EMERGING RESILIENCE**

Konferencija

Tokom trajanja Bijenala predviđena je konferencija o temama koje se odnose na rezilijentni pristup strategijskom planiranju slobodnih prostora sa ciljem produbljivanja diskursa.

PART 3 _ AFTER **ADAPTABILITY**

Publikacija

Publikacija je zamišljena kao katalog/kompendijum, koji će svjedočiti o svim aspektima crnogorskog prisustva na 16. Bijenalu arhitekture u Veneciji.

Nakon Bijenala planirana je promocija rezultata u skladu sa različitim zahtjevima i formama prezentovanja.

05 PRAVO UČEŠĆA

Pravo učešća na ovom konkursu imaju sva fizička i pravna lica, izuzev lica koja su neposredno angažovana u organizovanju konkursa, kao i lica koja su im u najužem srodstvu i/ili koja neposredno sa njima sarađuju u vrijeme trajanja konkursa.

06 PREDMET KONKURSA

Predmet konkursa su **koncept i sadržaj** crnogorske postavke na 16. Međunarodnoj izložbi arhitekture u Veneciji.

Koncept i sadržaj potrebno je prezentovati u kratkoj ilustrativnoj i narativnoj formi, u skladu sa propozicijama datim u sadržaju konkursnog rada.

Nakon objave rezultata konkursa, prvonagrađeni autorski tim pristupiće izradi i realizaciji projekta u saradnji sa kustosom i njenim timom.

Postoji mogućnost da prvonagrađeni autorski tim učestvuje i u osmišljavanju i realizaciji ukupnog koncepta vizuelnog segmenta postavke.

07 CILJ KONKURSA

Cilj konkursa su originalni **koncept i sadržaj** crnogorske postavke, jednako prilagođeni i zadatku i prostoru u kojem će se nalaziti, s ambicijom podsticanja razmjene informacija i diskusije.

Koncept i sadržaj treba shvatiti kao inicijalnu fazu kolaborativnog procesa koji će rezultirati realizacijom crnogorske postavke.

08 LOKACIJA CRNOGORSKOG PAVILJONA U VENECIJI

Pozicija paviljona Crne Gore - Palazzo Malipiero, Venecija

Projekat će biti izložen u periodu od 26.05. do 25.11.2018. godine u paviljonu Crne Gore, u Palati Malipiero u Veneciji.

Adresa paviljona: *Palazzo Malipiero (ground floor), San Marco 3078-3079/A, Ramo Malipiero.*

Detaljnije informacije o arhitektonskim karakteristikama prostora objavljene su na sajtu Ministarstva održivog razvoja i turizma www.mrt.gov.me.

09 NAČIN I DINAMIKA KONKURSNIH AKTIVNOSTI

Konkursne aktivnosti počinju danom objavljivanja konkursa u sredstvima javnog informisanja. Objava konkursa i prateći konkursni materijal javno će biti dostupan preko internet stranice:

<http://www.mrt.gov.me>

Konkurs je otvoren od 19. januara 2018. godine do 09. februara 2018. godine.

Svi učesnici mogu postaviti pitanja o konkursu do roka predviđenog za predaju radova. Pitanja se mogu postavljati putem mail adrese: biennale.arch2018@mrt.gov.me

Kontakt osoba: Mr Sandra Lalić, dia, koordinator.

Učesnici konkursa treba da dostave upakovane radove do 9. februara 2018. godine. do 14.00h arhivi Ministarstva održivog razvoja i turizma. Ukoliko se konkursni rad šalje poštom važi poštanska bilješka sa datumom 8. februar 2018. godine. Neblagovremeno prispjeli i nepotpuni radovi neće se razmatrati u postupku žiriranja.

Rezultati konkursa biće saopšteni u periodu od 12. februara do 15. februara 2018. godine.

10 KRITERIJUMI ZA OCJENJIVANJE RADOVA

Autorski koncept	0-50 bodova
Poruka i komunikativnost poruke	0-20 bodova
Usklađenost autorskog pristupa sa izlagačkim trendovima Bijenala arhitekture u Veneciji	0-10 bodova
Tehničko-tehnološka izvodljivost konkursnog rješenja	0-10 bodova
Ekonomska opravdanost u kontekstu ponuđenog rješenja	0-10 bodova

11 UZAJAMNE OBAVEZE I PRAVA

Pobjednik konkursa dužan je da poštuje konkursne uslove u pogledu realizacije rada nakon završetka konkursa.

Ukoliko je pobjednik konkursa autorski tim, dužan je da ovlasti odgovornog predstavnika. Pobjednik konkursa je obavezan da se uklopi u budžet i rokove realizacije koji su precizirani u tekstu konkursa.

MEĐUNARODNI KONKURS
ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. BIJENALU ARHITEKTURE U VENECIJI 2018. GODINE

Pobjednik konkursa se obavezuje da će u postkonkursnim aktivnostima uvažavati sugestije kustosa.

Pobjednik konkursa dužan je da do **15. marta 2018. godine**, uz konsultacije sa komesarom i kustosom, izradi i preda izvođački projekat izložbe, tehnički opis, predmjer i predračun radova i opis izrade izložbene postavke poštujući dinamiku predviđenu tekstom konkursa ugovorom između pobjednika konkursa i Ministarstvom održivog razvoja i turizma.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma Crne Gore potpisuće ugovor sa prvonagrađenim autorom/odgovornim predstavnikom tima. Ugovorom će detaljno biti definisane uzajamne obaveze i prava.

Prvonagrađeni autor/autorski tim dužan je da, u saradnji sa kustosom i organizacionim timom Bijenala, bude na raspolaganju za pripremu materijala za svoj rad za zvaničnu promociju 16. Bijenala arhitekture 2018. godine. To podrazumijeva materijal za medije, materijal za glavni katalog, materijal za zvanični vebsajt, drugi promotivni materijal.

12 NAGRADNI FOND I BUDŽET ZA REALIZACIJU

Nagradni fond za tri prvorangirana rješenja crnogorske postavke: **30.000,00 eura**

I nagrada: 25.000,00 eura (*uključuje: troškove realizacije projekta, troškove transporta, špedicije, montaže i demontaže postavke, prenošenje eksponata u Crnu Goru nakon završetka Bijenala, putne troškove, troškove smještaja za autora/autorski tim*)

II nagrada: 3.500,00 eura

III nagrada: 1.500,00 eura

Nagrade će biti isplaćene u neto iznosu.

Završetkom konkursa i isplatom nagrada prestaju sve obaveze Ministarstva održivog razvoja i turizma prema nagrađenim autorima.

Predajom rada učesnik konkursa prihvata sve propozicije ovog konkursa.

Radovi koji nijesu nagrađeni, ili nijesu zadovoljili uslove konkursa, biće vraćeni autorima, odnosno mogu biti preuzeti iz Arhive u roku od 30 dana od proglašenja rezultata konkursa. Nakon tog roka nema obaveza prema učesniku u pogledu čuvanja radova.

13 OPREMA KONKURSNOG RADA

Svaki konkursni rad mora biti spakovan u posebnom omotu, sa šifrom u uglu omota i jasnom naznakom:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma,
„KONKURS ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. MEĐUNARODNOJ IZLOŽBI ARHITEKTURE U VENECIJI - „NE OTVARATI“
Adresa: IV Proleterske brigade br. 19
81000 Podgorica
Crna Gora

Uz konkursni rad, autori imaju obavezu da dostave i jednu neprozirnu zatvorenu kovertu sa jasnom naznakom "Autor" koja sadrži ime, prezime i adresu pojedinca ili grupe autora, te potpisanu izjavu da se isplata nagrade vrši na žiro račun odgovornog predstavnika autorskog tima. Takođe, izjava mora sadržati broj žiro računa, naziv banke i matični broj odgovornog predstavnika autorskog tima.

14 KONKURSNI MATERIJAL

Sva dokumentacija koja predstavlja konkursni materijal u vidu tekstualnih i grafičkih priloga je dostupna na sajtu www.mrt.gov.me:

- Raspis konkursa za koncept i sadržaj crnogorske postavke na 16. Bijenalu arhitekture u Veneciji;
- Tematska izjava kuratora 16. Bijenala arhitekture u Veneciji na engleskom jeziku;
- Mapa sa širim okruženjem i pozicijom paviljona;
- Fotografije paviljona i okruženja;
- Arhitektonske karakteristike crnogorskog paviljona Palati Malipiero u Veneciji.

15 SADRŽAJ KONKURSNOG RADA

Narativni i grafički prilozi rade se u slobodnoj formi, razmjeri, i u tehnici za koju učesnici smatraju da je najadekvatnija.

Narativni i grafički prilozi predaju se na mekoj, nekaširanoj, podlozi formata A3 book-a, 6-12 listova uključujući i naslovnu stranu sa blanko poledinom, sa šifrom u gornjem desnom uglu svakog lista. Konkursni predlog koncepta i sadržaja postavke mora bit jasan, koncizan, pregledan i komunikativan. Koncept i sadržaj postavke moraju sadržati zakružen predlog materijalizacije sa okvirnom procjenom troškova.

MEĐUNARODNI KONKURS
ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. BIJENALU ARHITEKTURE U VENECIJI 2018. GODINE

Kompletan konkursni rad mora biti dostavljen na CD ROM-u, format JPG i PDF.
Sve priloge, takođe, treba za potrebe žiriranja prilagoditi book-u formata A4 u sedam primjeraka.
Uz konkursni rad, učesnici imaju obavezu da dostave CD sa svim grafičkim priložima u DWG, PDF ili TIFF formatu, kao i tekstualni dio u DOC ili PDF formatu.

16 PLANIRANI TERMINI

Trajanje 16. Bijenala arhitekture u Veneciji 2018. godine	26. maj - 25. nov. 2018.
Javni poziv za učešće na konkursu	19. januar 2018.
Rok za predaju koncepta i sadržaja postavke	09. februar 2018.
Rok za odluku žirija	12. februar 2018.
Rok za proglašenje rezultata konkursa i pobjednika konkursa	15. februar 2018.
Rok za izradu projekta za izvođenje izložbe	15. mart 2018.
Rok za završetak izrade kompletne postavke izložbe spremne za transport i montažu	25. april 2018.
Rok za kompletiranje i završetak montaže i svih ostalih neophodnih radova na realizaciji postavke	18. maj 2018.
Otvaranje 16. Bijenala za medije i zvanice	24 - 25. maj 2018.
Zvanično zatvaranje 16. Bijenala i izložbe u paviljonu Crne Gore	25. novembar 2018.
Demontaža i transport izložbene postavke u Crnu Goru	15. decembar 2018.

17 KONKURSNA KOMISIJA - ŽIRI

1. dr **Sonja Radović Jelovac**, d.i.a., kustos, Studio Synthesis, predsjednica žirija, Crna Gora
2. dr **Dušan Vuksanović**, d.i.a., komesar, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, član, Crna Gora
3. mr **Dragana Čenić**, d.i.a., Ministarstvo održivog razvoja i turizma, član, Crna Gora
4. dr **Svetislav Popović**, d.i.a., Arhitektonski fakultet, Univerzitet Crne Gore, član, Crna Gora
5. mr **Petar Ćuković**, istoričar umjetnosti, Fakultet vizuelnih umjetnosti, Univerzitet Mediteran, član, Crna Gora
6. **Ana Dana Beroš**, d.i.a., samostalna arhitektica, član, Hrvatska
7. dr **Elisa Cattaneo**, d.i.a., Politecnico di Milano, član, Italija
8. mr **Branko Pavić**, grafičar, Arhitektonski fakultet, Univerzitet u Beogradu, član, Srbija
9. dr **Mosè Ricci**, d.i.a., Univerzitet Trento, DICAM – Odsjek za građevinarstvo, životnu sredinu i mašinsko inženjstvo, Italija

Izjesticci rade u sastavu:

1. mr Sandra Lalić, d.i.a., koordinator, Crna Gora
2. Jovana Nikolić, d.i.a., Crna Gora
3. Milena Radulović, d.i.a., Crna Gora

18 ZAVRŠNE ODREDBE

Rezultati i obrazloženje odluke konkursne komisije biće objavljeni na internet stranici
<http://www.mrt.gov.me>.